

Sygn. akt *X GC 530/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach X Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Barbara Przybyła**

Protokolant: Joanna Skrzypczak

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016 r. sprawy

z powództwa: **Syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w T.**

przeciwko: **(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T.**

o uznanie

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda, syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w T., umowę sprzedaży samochodu osobowego T. (...) nr VIN (...) zawartą w dniu 13 listopada 2014r. przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w T. z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w T. celem ochrony wierzytelności wierzycieli w postępowaniu upadłościowym;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3617zł tytułem kosztów procesu;

3) nakazuje pobrać od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 9 000zł tytułem opłaty od pozwu, oraz kwotę 174, 86zł (sto siedemdziesiąt cztery złote 86/100) tytułem wydatków.

SSO Barbara Przybyła

X G c 530/15

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 2 grudnia 2015r. powód domagał się uznania za bezskuteczną względem masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. umowy sprzedaży samochodu osobowego T. (...) numer VIN (...) zawartej w dniu 13 listopada 2014 r. przez spółkę (...) z (...) Spółkę z o.o. w T.. ponadto domagała się zobowiązania pozwanego do wydania pojazdu ewentualnie zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 180- 000zł z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu a po sprecyzowaniu żądania ewentualnego w piśmie z 1 marca 2016 r. zasądzenia od pozwanego kwoty 180 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu. Jako podstawę żądania pozwu wskazał przepis artykułu 527 kc związku z art. 132 ust.1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze (puin). Powód podkreślał, iż fakt że po sprzedaży doszło do potrącenia wzajemnych wierzytelności upadłej spółki i pozwanego nie ma wpływu na to, iż czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości. Zawarta umowa w powodowała wybiórcze zaspokojenie tylko jednego z wielu wierzycieli upadłej spółki.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa. Przyznał fakt nabycia pojazdu, jednakże zarzucił, że w dniu 8 stycznia 2015 r. upadła spółka złożyła pozwanemu oświadczenie o potrąceniu wierzytelności, w tym wierzytelności z tytułu zapłaty ceny za pojazd. Zarzucił, że upadła spółka wykupiła pojazd z leasingu za kwotę 139 466,19 złotych a pozwany kupił go za 180 000zł, a zatem za kwotę przewyższającą wartość rynkową pojazdu. Na skutek dokonanego potrącenia pasywa spółki (...) uległy zmniejszeniu. Podał, że pojazd został przez niego sprzedany 27. 03. 2015r. to jest przed wniesieniem pozwu za kwotę 122 900 zł Netto.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka z o.o. (...) złożyła w dniu 14 listopada wniosek o ogłoszenie upadłości.

Postanowieniem z dnia 25 lutego 2015r. sygn. akt XII GU 120/14 Sąd Rejonowy w Gliwicach ogłosił upadłość tej spółki obejmującą likwidację

W dniu 13 listopada 2014r. spółka wykupiła od leasingodawcy będący przedmiotem umowy leasingowej zawartej przez spółkę samochód T. (...) nr VIN (...). Pojazd po wykupieniu go przez spółkę (...) nie został wprowadzony ksiąg rachunkowych tej spółki bowiem, w tym samym dniu został sprzedany pozwanemu. Pojazd został wykupiony od leasingodawcy za kwotę 139 466,19zł i sprzedany pozwanemu za kwotę 180 000zł. Ceny zakupu przez pozwanego i cena sprzedaży ustalona z pozwanym wynikają z faktur VAT nr (...) (k. 79) i FV/036/11/2014r. (k. 80) i są bezsporne.

Do dnia 7 stycznia 2015r. pozwany nie dokonał zapłaty za samochód. W dniu 8 stycznia 2015r. pozwany złożył Spółce (...) oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności do kwoty 1 863 896,34zł w skład, których wchodziła także wierzytelność z tytułu zapłaty ceny samochodu T.. (dowód „oświadczenie o kompensacie” k. 261)

Powyższe okoliczności były pomiędzy stronami bezsporne.

W sprawie było bezsporne także to, że udziałowcami upadłej spółki jest rodzeństwo - K. K. (1) i K. K. (2), a spółka została założona w 2002r przez te osoby i C. K. ich matkę. Z kolei wszystkie udziały w pozwanej spółce posiada K. K. (1), mąż C. i ojciec K. i K. K. (2). K. K. (1) jest też prezesem zarządu pozwanej. Prezesem Spółki z o.o. (...) (poprzednio (...)) jest młodsza córka K. i C. A. (zd. K.). Ta spółka jest także wierzycielem powoda. Powyższe wskazuje jednoznacznie, że nie tylko z uwagi na powiązania rodzinne ale także stałe kontakty gospodarcze pozwana spółka wiedziała o sytuacji majątkowej spółki (...) i o tym, iż nie reguluje ona swoich wymagalnych zobowiązań względem innych wierzycieli.

Fakt nieujęcia pojazdu po zakupie w księgach rachunkowych upadłej spółki potwierdziły zeznania świadka A. M. (rozprawa 17.05.16). Zeznania tego świadka oraz zeznania świadka K. K. (1) potwierdziły, że pozwany był jednym z „większych” wierzycieli upadłej spółki. Pozwany dostarczał powodowi kolektory słoneczne. Innym wierzycielom, w tym pozwanemu upadły proponował, aby zamiast dokonywania zapłaty przekazać im towar w postaci zapasów magazynowych, jednak nie wyrazili na to zgody. Jednak jedynie pozwanemu spółka (...) zaproponowała rozliczenia swoich zobowiązań poprzez sprzedaż pojazdu wykupionego uprzednio od leasingodawcy, co umożliwiło dokonanie potrącenia wierzytelności z tytułu ceny nabycia z wierzytelnościami pozwanego. Upadła spółka miała zawarte także inne umowy leasingowe pojazdów, jednakże przedmioty leasingu zwrócono leasingodawcy, bowiem nie zostały zapłacone raty leasingowe. Umowa leasingowa dotycząca samochodu T. (...) kończyła się wcześniej niż pozostałe umowy.)

Dowód zeznani świadka: K. K. (1) – rozpr. 17.05.16. – 57 min i nn., K. K. (2) 1:37 mi. i nn)

Za wykupienie pojazdu od leasingodawcy spółka (...) zapłaciła z własnych środków, przelewem bankowym w dniu 7 listopada 2014r., co było bezsporne i potwierdzone wydrukiem z operacji bankowych

(wydruk operacji - 179)

Wedle nieprawomocnej listy wierzytelności lista obejmuje 124 podmioty w tym 8 wierzycieli będących pracownikami upadłej spółki. Łączna kwota zgłoszonych wierzytelności w postępowaniu upadłościowym wynosiła 16 740 692,03zł a

uznanych 8 337 642zł. Kwota wierzytelności zgłoszona do upadłości przez pozwanego do masy upadłości obejmowała wierzytelności z kategorii III, w kwotach 60 080,25zł, 552,75zł, 205 287,76zł.

(dowód zgłoszenie wierzytelności k. 213)

Na dzień ogłoszenia upadłości majątek dłużnika wedle jego oceny obejmował, środki pieniężne w kwocie 177 608,86zł, wyposażenie biurowe i urządzenia o wartości 245 385zł i zapasy magazynowe o wartości 511 189,88zł. Na majątku spółki zostało ustanowione zabezpieczenie rzeczowe do kwoty 218 747, 07zł. Wedle oceny sądu, który wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości, realna wartość wynosiła odpowiednio 50 600zł i 200 000zł. Zważywszy, że z zeznań świadków wynikało, że upadły przed ogłoszeniem upadłości proponował niektórym swoim wierzycielom przekazanie zapasów magazynowych zamiast zapłaty w gotówce, a wierzyciele nie byli zainteresowani taką formą rozliczenia domagając się zapłaty gotówką, uzasadnione jest przyjęcie, że wartość zapasów magazynowych wskazana przez upadłego we wniosku o ogłoszenie upadłości została zawyżona.

(dowód uzasadnienie postanowienia o ogłoszeniu upadłości k. 75- 78).

W dniu 27 marca 2015r. pozwany sprzedał samochód - (...) SA za kwotę 151 167zł brutto (dowód: umowa z aneksem , faktura i faktura korygująca k. 434- 442 akt). Następnie po sprzedaży, zawarł odnośnie do tego pojazdu z (...) SA umowę leasingu tego pojazdu a zatem korzysta z niego w oparciu o t umowę, nie będąc już właścicielem samochodu.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Powołując się na fakt, iż na skutek potrącenia zmniejszyły się pasywa Spółki (...) pozwany pomija, że gdyby nie zawarcie umowy sprzedaży, w skład masy upadłości wchodziłby wykupiony od leasingodawcy samochód. Zawarta umowa sprzedaży doprowadziła, zatem wprawdzie do zmniejszenia stanu zadłużenia upadłego, ale jednocześnie pozbawiła możliwości zaspokojenie się pozostałych wierzycieli z majątku masy upadłości z tego składnika masy. Zaspokojenie pozwanego nastąpiło, zatem z pokrzywdzeniem innych wierzycieli posiadających wierzytelności w stosunku do masy upadłości. Pozwany z uwagi na istniejące powiązania rodzinne wykorzystał swoją pozycję kosztem pozostałych wierzycieli.

Fakt określenia ceny nabycia na kwotę 180 000zł w tej sytuacji pozostaje bez znaczenia dla oceny czy doszło do pokrzywdzenia wierzycieli masy upadłości. Pokrzywdzenie polega, bowiem na tym, iż zawarta umowa i dokonane następnie potrącenie uniemożliwiły innym wierzycielom proporcjonalne zaspokojenie z tego składnika majątku upadłego. Zmniejszenie się pasywów upadłego w sytuacji, gdy majątek masy i tak nie wystarczy na pokrycie wszystkich zobowiązań, nie powoduje w tej sytuacji, że zawarta umowa nie została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli. Gdyby do zawarcia umowy sprzedaży pojazdu nie doszło, możliwe potrącenie dokonane wraz ze ogłoszeniem wierzytelności byłoby niższe o kwotę 180 000zł., zaś uzyskana przez syndyka cena sprzedaży zostałaby podzielona pomiędzy wszystkich wierzycieli. Z pokrzywdzeniem wierzycieli jest dokonana czynność prawna, na skutek której dłużnik stał się niewypłacalny, tj. jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów.

Pozew w niniejszej sprawie został złożony w dniu 2 grudnia 2015r. a zatem przed zmianą przepisów ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, dokonaną ustawą z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z dnia 14 lipca 2015 r.)

Zgodnie z art. 449 tej ustawy zmieniającej w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Zgodnie z art. 448 ustawy przepisy o skutkach wszczęcia postępowania co do osoby, majątku i zobowiązań dłużnika lub upadłego stosuje się również do zdarzeń prawnych, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie ustawy.

Zatem dla oceny skutków prawnych zawartej umowy sprzedaży będą miały zastosowanie przepisy zmienione, co jednak nie dotyczy trybu dochodzenia roszczenia o uznanie umowy za bezskuteczną oraz zakresu podmiotowego uczestników tych zdarzeń prawnych.

Zgodnie z art. 128 ust. 1. , w brzmieniu po zmianach, sędzia-komisarz z urzędu albo na wniosek syndyka uzna za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości odpłatną czynność prawną dokonaną przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, z osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe albo z przysposobionym lub przysposabiającym, chyba że druga strona czynności wykaże, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługuje zażalenie.

Ma to o tyle istotne znaczenie, że zgodnie z art. 128 upin w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016r. uznania za bezskuteczną dokonuje zgodnie z art. 128 sędzia komisarz i dotyczy to także umów zawartych przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości ze spółką, w której upadły jest członkiem zarządu, jedynym wspólnikiem lub akcjonariuszem, oraz ze spółkami, w których osoby wymienione w ust. 1 (tj. między innymi z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii prostej) są członkami zarządu lub jedynymi wspólnikami lub akcjonariuszami,

Inny jest obecnie zakres podmiotów, do którego przepis art. 128 ma zastosowanie.

Zgodnie z art. 128 sprzed nowelizacji (tj obowiązującym w dniu wniesienia pozwu oraz w dniu złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości) czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości (ust.1) . Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego, będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej wspólnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami, jak również ze spółkami powiązаныmi, ich wspólnikami, reprezentantami lub małżonkami tych osób.(ust.2) . Przepis ust. 1 stosuje się także do czynności upadłego będącego spółką, których dokonał z inną spółką, jeżeli jedna z nich była spółką dominującą. (ust.3).

Stąd zasadnym było złożenie przez syndyka pozwu, bowiem pozwana spółka nie była spółką powiązaną. Zgodnie z art. 4 §1 pkt1 kodeksu spółek handlowych, przez spółkę powiązaną należy rozumieć spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio, co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników albo na walnym zgromadzeniu, także jako zastawnik lub użytkownik, albo na podstawie porozumień z innymi osobami lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów albo akcji w innej spółce kapitałowej, co nie miało miejsca w niniejszej sprawie.

Powód, w chwili składania pozwu, nie mógł, więc wystąpić do sędziego komisarza o wyłączenie z masy upadłości w trybie art. 128 puin uwagi na obowiązujące a dniu złożenia pozwu brzmienie przepisu art. 128.

Przepisy w nowym brzmieniu zgodnie z art.448 ustawy prawo restrukturyzacyjne mają zastosowanie do oceny skutków zawartej umowy, ale nie trybu wyłączania z masy upadłości lub podmiotów, których zdarzenie prawne dotyczy.

Zgodnie z art. 131 puin w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130 do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, stosuje się odpowiednio przepisy art. 132-134 oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, co oznacza, iż rozpoznając sprawę sąd miał obowiązek uwzględnić specyfikę postępowania upadłościowego, w tym faktu, iż syndyk wytaczając powództwo działa w celu ochrony wiarygodności wierzycieli upadłego.

Fakt zbycie przez pozwanego pojazdu nie miał wpływu na uwzględnienie powództwa . Zgodnie ze stanowiskiem przedstawionym w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie (I ACa 635/15, 2015-07-30, publikowany baza prawna LEX nr 1927538) sytuacja masy upadłości w przypadku bezskuteczności z mocy prawa czynności upadłego nie może ulegać pogorszeniu tylko z tej przyczyny, że osoba trzecia wyzbyła się uzyskanej korzyści. Uprawnienie syndyka masy upadłości do skorzystania na podstawie art. 531 § 2 k.c. z roszczenia przeciwko następcy szczególnemu osoby trzeciej nie oznacza utraty przez syndyka legitymacji do wytoczenia powództwa przeciwko osobie trzeciej na podstawie art. 127 p.u.n. To stanowisko w sąd w pełni podziela.

Zatem zbycie pojazdu przez pozwanego nie spowodowało, iż utracił on legitymację bierną. Zgodnie z art. 527. § 1 k.c. gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

W sytuacji, gdy ogłoszono upadłość wierzyciela, interes wszystkich wierzycieli w postępowaniu upadłościowym realizuje jedynie syndyk, i działa w celu ochrony wierzytelności wszystkich wierzycieli. Przepis art. 527 ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu upadłościowym, tj. przy uwzględnieniu odmienności postępowania upadłościowego.

Nie ma przepisu prawa, który w procesie dotyczącym mienia wchodzącego w skład masy upadłości przyznawałby legitymację procesową wierzycielowi dłużnika. Takiej podstawy prawnej nie stanowią zwłaszcza przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Ich odpowiednie stosowanie do zaskarżenia czynności prawnych upadłego wymaga bowiem uwzględnia odrębnych regulacji i charakteru postępowania upadłościowego i naprawczego (tak : wyrok SN 2008-10-03 - I CSK 93/08, publ. baza prawna, LEX nr 470021)

Mając na względzie powyższe sąd uznał, że zostały spełnione przesłanki określone w wymienionym przepisie.

Orzekając o kosztach po myśli art. 98 kpc sąd uwzględnił, że zgodnie z art.132 2. puin Syndyk nie ponosi opłat sądowych i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3 617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego z godnie z §6 rozp. Min. Spr. z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.). Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych sąd kosztami sądowymi obejmującymi opłatę od pozwu w kwocie 9000zł oraz wydatki w związku ze stawiennictwem świadka w kwocie 174,86zł obciążył pozwanego.

SSO Brabra Przybyła